

Sporen in de nacht...op het dak van een tramwagon

door Mirani Steenhorst

Het is begin jaren '60 van de vorige eeuw.

Tijdens vakantieperiodes trekken talrijke jongens en meisjes vanuit de omstreken van Dilbeek naar de speelpleinwerking op Berg en Dal langs de Ninoofsesteenweg in Schepdaal.

Zo ook vier broertjes uit Sint-Agatha-Berchem. Elke vakantiedag trekken ze te voet naar het opstappunt van de buurttram aan de Prins van Luik. Het is een heel eind stappen en tegen dat ze aan het opstappunt komen zijn ze al te moe om nog kattenkwaad uit te halen...

De tram rammelt en rijdt al hortend en stotend richting Schepdaal langs de eigen bedding op de Ninoofsesteenweg. Soms schiet de flesch, die via de bovenkabel de tram voorziet van elektriciteit, los en stopt de tram schielijk. De bestuurder of de controleur klimt dan op het dak van de tram om het probleem op te lossen.

Dreke, de kleinste van de broers, vindt dat heel spannend en zou o zo graag ook eens op het dak van de tram klimmen. Maar de controleur houdt zijn jonge reizigers goed in het oog en zo blijft de heen – en terugreis naar Berg en Dal een veilige rit voor de knapen.

Op een dag besluit de kleine jongen om toch eens zijn kans te wagen.

Hij verstopt zich in de tramwagon vlak voordat deze stopt aan Berg en Dal.

Zijn broers stappen samen met de andere kinderen van de tram en hebben niet in de gaten dat hun kleine broer ontbreekt. Het vooruitzicht van een dag fijn ravotten en spelen op de terreinen van Berg en Dal maakt hen haastig en ze struikelen bijna over elkaar om als eerste van de tram te kunnen stappen.

Dreke heeft zich verstopt onder een van de houten banken in de tram en wacht met kloppend hart tot de tram halt houdt aan de stelplaats in Schepdaal. Daar blijft de tram een tijdje staan om de bestuurder, de ontvanger en de controleur de kans te geven gebruik te maken van het sanitair, een tas koffie te slurpen en even een praatje te slaan.

Onder de houten bank heeft Dreke wat aardbeien gevonden en een paar stronkjes witloof, die uit de manden van de boerkozen zijn gevallen. 's Ochtends heel vroeg brengt de buurttram immers een pak boerkozen met volgeladen manden naar Brussel om hun waar op de vroegmarkt te verkopen. En af en toe rolt er wel eens wat lekkers op de vloer van de tram en onder de zitbanken. De controleurs zien dat niet altijd meteen en zo bleef er voor de kleine jongen toch wat lekkers liggen om zijn honger te stillen.

De tram stopt aan de stelplaats en het trampersoneel haast zich naar buiten. De geur van verse koffie lokt. Ze hebben geen aandacht voor de kleine jongen die zich schielijk uit de laatste tramwagon laat glijden en een donker plekje zoekt in een van de loodsen.

Daar staan meerdere tramwagons opgesteld, die moeten worden nagekeken of gepoetst.

Dreke verstopt zich in een van de openstaande wagons en valt in slaap...

De dag gaat voorbij en het wordt al donker als de kleine jongen wakker wordt en verwaasd om zich heen kijkt. Ondertussen hebben zijn broertjes op het speelplein gemerkt dat hij nergens te vinden is en begint er een grote zoektocht. Alle hoekjes en kantjes van Berg en Dal worden uitgepluist maar zonder resultaat. Paniek!

Dreke is ondertussen uit zijn schuilplaats gekropen en ziet zijn kans schoon om boven op een stilstaande tramwagon te klimmen. Als een echte held staat hij rechtop en joelt van opwinding! Maar dan gaat hij met een klein hartje op het dak van de tram zitten want hij durft toch niet meer naar beneden... Wat als ze hem ontdekken? Dan zwaait er zeker een ferme straf. Aan de reactie van zijn ouders durft hij zelfs niet denken...

Buiten is het al donker en de trambestuurders en het andere personeel maken zich klaar om naar huis te gaan. Morgen is het weer vroeg dag en moeten ze paraat staan om als het nog donker is de tram klaar te maken voor het vervoer van de boerkozen met hun fruit en groenten. Immers het Pajottenland is de groenten- en fruitkorf van Brussel en dat is een dagelijkse taak voor zowel boerkozen als trampersoneel.

De veldwachter die opgetrommeld is in Berg en Dal om het verdwenen jongetje te zoeken krabt eens in zijn haar en zet zijn pet recht. Waar zou dat dekselse jong kunnen zijn?

De broers, bij wie het huilen nader staat dan het lachen, leggen uit dat ze met de buurttram zijn gekomen en niet op hun broertje gelet hebben bij het afstappen. Dan gaat er een lichtje op bij de veldwachter. "Zou dat manneke misschien in slaap gevallen zijn op de tram?" Dat zou niet de eerste keer zijn!

Hij trekt op zijn fiets naar de tramstelplaats en gaat aankloppen op de deur van de stelplaatsoverste. Die woont immers op de stelplaats en heeft toegang tot alle tramwagons.

Samen trekken ze naar de loods en speuren in alle tramwagons naar het kleine jongetje. Maar nergens zien ze een teken van leven. Het maanlicht dat door de glazen bovenvensters van de loods valt strooit een spookachtig licht over hen. Ineens horen ze een zacht gesnik.

Het gesnik komt ergens van boven. Ze stappen in de richting van het geluid en met een lange ladder klimt de stelplaatsoverste naar het dak van de tramwagon.

"Wat doet gij daar kwajongen?" broemt hij boos maar tegelijk opgelucht. Met een grote armzwaai neemt hij Dreke onder zijn oksel en daalt voorzichtig de ladder af. Het kind snikt nog altijd zachtjes maar houdt zich ook onbeweeglijk stil.

De veldwachter heeft zich ondertussen naar het kantoortje in de stelplaats gerept en met de zwarte bakelieten telefoon het nummer van zijn overste gedraaid. "We hebben dat dekselse jong gevonden chef! Hij had zich verstopt op het dak van een tramwagon. Kan je een wagen sturen om hem op te halen en naar huis te brengen?"

En zo eindigt het tramavontuur van Dreke.

Al is een pak voor zijn broek wel iets dat hem nog lang zal heugen. De zin om nog tramavonturen te beleven is er voorgoed af.

Een paar jaar nadat Dreke en zijn broers met de buurttram naar Berg en Dal trokken tijdens vakantiedagen wordt de tramlijn voorgoed afgeschaft. De Ninoofsesteenweg krijgt een busverbinding en de tramstelplaats wordt een museum.

Een plek waar jongensdromen nog bestaan en waar heel wat grootouders met hun kleinkinderen komen kijken naar de prachtig gerestaureerde tramstellen.

Bronnen:

- Pajottenland, een land om lief te hebben: pagina 121 en 122 'Tram en trammuseum' en 'De aardbeienmarkt', uitgave Werkgroep Pajottenland 2007
- Bewogen tijd, eeuwen onderweg in Pajottenland en Zennevallei: p. 64 'De boerkozen' en p. 65 'De bedenker van de A 7849' en p. 93 'Traject tram'
- Brochure over het trammuseum in Schepdaal op internet
- Belevissen van bompa Smagghe (uit de eerste hand verteld)